

Forord

Hermed foreligger 41. Årbog for Uddannelseshistorie udgivet af Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie. Vi byder i den forbindelse velkommen til et nyt medlem af redaktionen, Lisa Rosén Rasmussen, der for tiden arbejder med sit ph.d. projekt: "Uddannelsesfortællinger i tre generationer. Subjektive perspektiver på skole og uddannelse i perioden 1945-2005" som en del af projektet *Skolen for livet*. Dette projekt skal analysere oplevelsen af skolelivet i en 60-årig periode af Danmarks nyeste historie, der bl.a. omfattede det tyvende århundredes største skolehistoriske begivenhed – uddannelseseksplosionen. Lisa er uddannet etnolog fra Københavns Universitet med særlig interesse for uddannelsesforhold.

En anden ny medarbejder på dette års årbog er vores illustrator Fanney Antonssdóttir fra Island, der for tiden bor i Oslo. Hendes værker kan ses på hjemmesiden www.fanney.net. Fanney har en lang karriere som illustrator bag sig og har også modtaget priser for design. I 2006 fik hun sammen med Dögg Gudmundsdóttir en udmærkelse ved den islandske designkonkurrence *Ljósker* for sine yderst fantasifulde fiskelamper – lamper, der består af hele torskehuder med mund og alt! Dertil er Fanney tøj- og textildesigner. Fanney er bl.a. uddannet fra Danmarks Designskole, fra Myndlista og Handídaskóli på Ísland og fra The international Ceramic Studio Kétskemét Hungary. Vi i redaktionen er meget begejstrede for hendes skarpe og ironiske streg – et billede kan sige mere end 1000 ord!

Linjen fra sidste års Årbog er ført videre i det håb, at en tematisk sammenhængende årbog kan stå længere i offentlighedens bevidsthed, idet den med fordel kan betragtes som en flerstemmig monografi. Flerstemmighed er jo efterhånden blevet anerkendt som en passende vej til at forstå komplicerede emner i disse postmoderne tider. Sammenhængen skal gives ved, at det er samme emne, der ses fra forskellige vinkler.

Årbogens tema er igen i år valgt ud fra både dets aktualitet og dets uddannelseshistoriske relevans. Humaniora er som disciplinområde i vælten rent politisk. På folkeskoleniveau og gymnasieniveau introduceres nye læreplaner, og kulturministeriets kanonsatsninger må også siges at være aktiv humaniorapolitik. På den anden side taler videnskabsministeriet helst om et reduceret humaniora på universiteterne – og helst et humaniora, der går fra forskning til faktura – og et humaniora, der fortrinsvist egner sig til at skabe kompetente medarbejdere til større multinationale virksomheder. Unægtelig et andet humaniora end det, vi kender fra uddannelseshistorien. Hvad er der sket? Og hvad sker der? Med både enkeltnedslag og med lange historiske linjer forsøger dette års årbog at afdække sammenhængen i den humanistiske vidensfødekæde både i Danmark og internationalt. Temanummer-redaktør Jesper Eckhardt Larsen introducerer nærmere til feltet.

Anden artikel er en kritik af det nuværende syn på de humanistiske videnskaber ved universiteterne formuleret af filosofiprofessor Finn Collin fra Københavns Universitet. Med lange tag i den nyere idehistorie skitserer han humaniora som *ideer vi lever på* – modsat *ideer vi lever af*. Også den følgende artikel har de lange historiske linjer for øje. Den romanske filolog Julio Jensen fra Københavns Universitet laver en postmoderne kritik af ideen om sammenhæng i samfundets vidensformidling. I stedet er der tale om en fragmentering, men dette skal ikke fjerne humanioras væsentlige rolle som pladsholder for fornuften. De lange linjer føres videre i artiklen om universitetets nytte skrevet af antropologerne Gritt Bykærholm Nielsen og Natalia Brichet i fællesskab. Her er Københavns Universitets udvikling gennem mere end 500 år blevet genstand for en analyse af funktionen af viden i samfundet gennem tiden. Dernæst bevæger vi os så at sige nedefter i fødekæden til gymnasiet. Lektor i pædagogik på Syddansk Universitet, Harry Haue, beskriver situationen for humanioras formidling i gymnasiet både historisk og aktuelt. Hans tese er næsten en cirkelmodel – fra Madvig til Haarder er historiefaget omdrejningspunktet i en helhedsorienteret humanistisk dannelse i gymnasiet.

Og endelig har vi glæden af at kunne publicere et levende tidsbillede af humanioras fødekæde i mellemkrigstidens Danmark. Nu afdøde Arne Juul beskriver den engelske filolog Aage Sallings virke. Vi får dermed et indblik i den filologiske lærdomskultur, der aktivt byggede bro imellem den højeste vidensproduktion og de pædagogiske ildsjæle ude i felten. Vi vil i den forbindelse takke Alfred Good's Fond mange gange for deres støtte til publiceringen af Arne Juuls artikel. Vi håber hermed at kunne ære Arne Juuls minde og videreformidle entusiasmen fra en pædagogisk ildsjæl.

En kender af norsk humaniora, universitetshistorikeren Fredrik Thue er blevet interviewet af redaktionen om humanioras fødekæde set ud fra et norsk samtids-historisk perspektiv. Hans bidrag om det humanistiske fagfelts historie til universitetet i Bergens historie, der udkom i 1996 udgør en uundværlig vej til fortolkningen af humanioras nyere udvikling. I dette interview bliver analysen ført helt frem til i dag.

Uddannelseshistorie 2007 har ligesom tidligere årbøger den uddannelseshistorisk helt uundværlige artikel om årets gang i dansk uddannelsespolitik forfattet ligesom tidligere år af Signe Holm-Larsen. Dertil kommer et antal anmeldelser af nye uddannelseshistoriske udgivelser. Og nyt fra *Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie* ved dets formand Keld Grinder-Hansen.

Redaktionen håber, at dette års årbog igen kan give det nødvendige historiske perspektiv på væsentlige uddannelsesmæssige debatter – og samtidig styrke den uddannelseshistoriske aktivitet som Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie tilstræber.

Susanne Wiborg, Lisa Rosén Rasmussen,
Børge Riis Larsen og Jesper Eckhardt Larsen